

OLIY TA'LIMDA IQTISODIY FANLARNI O'QITISHNING ZAMONAVIY METODIKASI

Sattorova Mehrinigor Husniddinovna

Osiyo xalqaro universiteti, magistr

Annotatsiya. Ushbu maqolada iqtisodiy fanlarni bugungi kunda o'rganish zarurati va iqtisodiy fanlarni o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish samaradorligi haqida so'z boradi. Shuningdek, kadrlar tayyorlashning ilmiy-texnika taraqqiyoti va iqtisodiyotning real sektori talablari ta'sirida shakllangan zamonaviy usullari va metodlari tavsiflangan.

Kalit so'zlar. iqtisodiy ta'lim, iqtisodiy bilimlar, pedagogik texnologiyalar, amaliy ko'nikmalar, iqtisod fanlarini o'qitish, metodika, loyiha usuli, ishbilarmonlik o'yinlari.

Kirish. Mamlakatim izda hozirgi paytda yoshlarga ta'lim va tarbiya berishga alohida e'tibor qaratilm oqda. Ta'lim-tarbiya hamisha jamiyat taraqqiyotining asosi bo'lgan. Chunki, inson jamiyatdagi barcha munosabatlar, aloqalarning markazida turadi. Fan-texnika va axborotdagi revolyusiya inson va uning ilmiy-ma'rifiy potensialini ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning hal qiluvchi omiliga aylantirdi.

Rivojlanayotgan bozor iqtisodiyoti sharoitida iqtisodiy ta'lim zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishni nazarda tutadi, talabalarning amaliy ko'nikmalarini shakllantirish uchun iqtisodiy bilimlarning ahamiyatini e'tirof etishni keng aks ettiradi. Iqtisodiy fanlarni o'qitish samaradorligi ko'p jihatdan muayyan o'quv fanini o'qitishni nazarda tutuvchi fanni o'qitish metodikasi bilan belgilanadi. Zamonaviy ta'lim sharoitida iqtisod fanlari sohasida metodologiyaning roli va ahamiyati muttasil ortib bormoqda. Iqtisodiy ta'lim ijtimoiy rivojlanishdagi o'zgarishlarga javob beradi. Shuning uchun iqtisod va boshqa iqtisodiy fanlarni o'qitish metodikasini takomillashtirish muammosi juda dolzarb bo'lib qoladi.

Iqtisodiy fanlarni yoshlarga o'rgatish uchun o'qituvchining o'zi bu fanlarni yaxshi bilishi, dars berish metodlarini mahorat bilan qo'llay olishi talab etiladi. Shu bilan birga, pedagogika, psixologiya, maxsus fanlarni o'qitish metodikasi, pedagogik texnologiya va boshqa fanlarni ham chuqur bilishi zarur bo'ladi. Kadrlar tayyorlashdagi asosiy maqsad

zarur bilimlarni o'zlashtirish bilan birga talabalarning intellektual qobiliyatlarini rivojlantirish, ularda mustaqil tanlash va qaror qabul qilish ko'nikm asini hosil qilishdir.

Iqtisodiy fanlarni o'qitishda innovatsiya sifatida turli metodlardan foydalaniladi. Shunday usullardan biri loyiha usulidir. Innovatsion ta'lim loyihasi faoliyati - o'quvchilarning bilim qiziqishlari va ijodiy qobiliyatlarini individual rivojlantirishga qaratilgan o'quv va o'quv jarayonini tashkil etishning samarali shakli. Bu usul turli ijodiy ishlarni taqdim etish texnologiyasini o'zlashtirishni o'z ichiga oladi.

Loyihalarni baholash mezonlariga quyidagilar kiradi:

- ishni loyihalashda qo'yiladigan talablarga muvofiqligi;
- mavzuni to'liq ochib berish;
- dastur doirasidan tashqari qo'shimcha foydalaniladigan ma'lumotlar miqdori;
- ish natijalarining yangiligi, ilmiy va amaliy ahamiyati;
- foydalanilgan adabiyotlar hajmi;
- taqdim etish mantig'i, mulohaza yuritishning ishonarliligi, fikrlashning o'ziga xosligi, ishni tashkil etishning aniqligi;

Iqtisodiy fanlarni o'qitishdagi umumiy yangiliklarga turli xil kognitiv va tarbiyaviy o'yinlar kiradi, ularda vaziyatli muammolar yechiladi. O'yin iqtisodiy nazariyani, iqtisodiy munosabatlarni amaliy rivojlantirish usulidir. O'yinlar yordamida siz iqtisodiyotda yuzaga keladigan real jarayonlarni simulyatsiya qilishingiz mumkin. O'quv o'yinlarining asosiy ustunligi - nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash qobiliyatidir. Ushbu usuldan foydalanganda o'quvchilarning samarali va o'zgartiruvchi faoliyati ustunlik qiladi. O'quv o'yinlari muammolarning muqobil va ko'p qirrali yechimlari bilan tavsiflanadi, ulardan eng oqilona yechimni tanlash kerak. Sinfidagi ishbilarmonlik o'yinlari hozirgi vaqtda ancha keng tarqalgan bo'lib, bozor sharoitida iqtisodiyot va boshqaruvning yangi shakllari bilan bog'liq bo'lgan mavzularni o'rganishda qo'llaniladi.

O'quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun bozor o'zgarishlarining qarama-qarshi jarayonlarini nazariy qoidalar asosida tahlil qilish uchun o'qitishning interfaol usullaridan: test topshiriqlaridan, aniq vaziyatlardan, iqtisodiy qonunlarni bilishdan maqsadli foydalanish talab etiladi.

Iqtisodiy fanlar faqatgina nazariy emas, amaliy fanlardir. Ular bevosita analiyotga tayanadi, aniq m a'lumotlar, dalillar, raqamlar hisob-kitoblarga asoslanadi. Shuning uchun iqtisodiy bilimlarni o'rganish, iqtisodiy tafakkurni shakllantirish, real iqtisodiy jarayonlar asosida amalga oshiriladi.

Iqtisodiy fanlarni o'qitish metodikasi o'quvchi-talabalarda iqtisodiy fikrlash, tafakkurni shakllantirishga qaratilgan. Iqtisodiy fanlarni o'qitish metodikasi fanining bir tomonida iqtisodiy fanlar: iqtisodiyot nazariyasi, mikroiqtisodiyot, makroiqtisodiyot, buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil, audit, moliya, soliq, statistika va qator boshqa iqtisodiy fanlar tursa, ikkinchi tom onida esa pedagogika, pedagogik texnologiya, psixologiya kabi pedagogikaga oid fanlar turadi. Maxsus fanlar, ya'ni iqtisodiy fanlarni o'qitish metodikasi ularni bir-biriga bog'laydi.

«Metod» atamasi yunoncha «methodos — tadqiqot yoki bilish yo'li, nazariya, ta'limot» so'zidan kelib chiqqan bo'lib — tadqiqot Yo'ii, liaqkialga ifililish, bilish, harakat qilish yoilari, kulilayotgan natijaga erishish usuli m a'nosini anglatadi. Metod deganda voqyelikni amaliy yoki nazariy o'zlashtirish usullari tushuniladi. Faoliyatning jabhalaiini o'rganishni qamrab olgani holda ilmiy bilish va uning usullari m etodikaning asosiy yo'nalishidir. Unda ta'lim va tarbiya berish usullari asosiy o'rinda turadi. Metod — o'qituvchi bilan o'quvchi-talabalarning ta 'lim -tarbiyadan qo'yilgan maqsadga erishishga qaratilgan tartibga solingan, tizimlashtirilgan faoliyatdir.

Adabiyotlar ro 'yxati.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish to'g'risida"gi PQ-2909-son (2017-yil 20-aprel) Qarori // lex.uz/docs/3171590
2. M.I. Nurmatova Zamonaviy ta'limda iqtisodiy fanlarni o'qitish usullari tahlili. International Conference on Developments in Education. Hosted from Delhi, India 2022
3. D. Tojiboyeva, A. Yo'ldoshev Maxsus fanlarni o'qitish metodikasi
4. Kozimbekovna, D. G. (2024). PSYCHOLOGICAL INTERPRETATION OF TEACHER'S SOCIAL HEALTH CHARACTERISTICS. BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI, 4(2), 76-80.
5. Мадумаров, Т., & Гуломжонов, О. (2024). ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА УСТУВОР ВАЗИФАЛАР ВА ЎҚУВЧИ-ЁШЛАРНИ БАТАНПАРВАРЛИК РУҲИДА ТАРБИЯЛАШ. Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук, 4(2), 48-51.